

Kun Béláné 1890–1974

Mély megrendüléssel és fájdalommal tudjuk, hogy hosszan tartó, súlyos betegség után kedden hajnalban elhunyt Kun Béláné, született Gál Irén elvtársnő, pártunk és a magyar forradalmi munkásmozgalom régi harcosa.

Kun Béláné temetése szeptember 20-án (pénteken) 14 óra 30 perckor lesz, a Mező Imre úti temető munkásmozgalmi panteonjában.

Elhunyt elvtársunk barátai, elvtársai és tisztelői 14 órától róhatják le kegyeletüket a ravatalnál.

A Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottsága

★

Kun Béláné Nagyenyeden született 1890-ben. Középis-kolát, majd zeneiskolát végzett, zongoratanárnő képe-sítést szerzett. A Tanácsköz-társaság idején a közokta-tásügyi népbizottságon dolgozott. Mint pártönkivüli, 1918. november 24-én részt vett a Kommunista Magyarországi Pártjának alakuló ülésén. Kun Béla élet- és harcostársa volt, a Tanács-köztársaság leverése után hosszú éveken át a Szovjet-unióban élt és tevékenykedett. Különböző párttanfo-lyamokon vett részt, elvégez-te a Komintern Lenin-iskolá-ját, s 1931-től volt az SZKP tagja. 1924–1926 között a Nemzetközi Vörösségély köz-pontjában dolgozott. 1927–

1937 között az SZKP Mar-xizmus–Leninizmus Intéze-tének tudományos munka-társa volt, az intézet párt-szervezetében tevékenyke-dett. 1921 és 1936 között, amikor Kun Bélával a kül-földi bizottság mindenkor-i székhelyén tartózkodott, részt vett a KMP illegális tevé-kenységének technikai munká-lataiban. Emberségéért, elvhűségéért, emberi tulaj-donságaiért mindenki tisztel-te, szerette. Tevékenységét több ízben ismerték el ma-gas kitüntetésekkel, közöt-tük a Tanácsköztársaság Emlékéremmel, a Munka Érdemrenddel, a Szocialista Hazáért Érdemrenddel és 1969-ben a Munka Vörös Zászló Renddel.

Tanácskozás a dolgozó anyák helyzetéről

A nő és a munka, a munka és az anyai hivatás címmel kedden délelőtt a SZOT-székházban nemzetközi konferencia kezdődött, amelyen 14 európai ország szakszervezetének képviselői vesznek részt. A tanácskozáson a szakszervezeti világszövetséghez tartozó és az azon kívül álló szakszervezetek képviselői megvitájták, hogy a különböző országok kormányai, szakszervezetei, vállalatai és maga a család, hogyan javíthatja a dolgozó nők mindenekelőtt az édesanyák helyzetét.

A konferenciát Duschek Lajosné, a SZOT titkára nyitotta meg, majd, dr. Czer-ván Mártonné, a SZOT nőbi-zottságának elnöke ismertette a magyar nők helyzetét és a különböző családvédelmi intézkedéseket.

A tanácskozáson részt vett Erdei Lászlóné, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke, ott voltak a szakmai szakszervezetek főtítkárai is.

A nemzetközi konferencia ma folytatja munkáját.

A társadalmi nyilvánosságról

Ahol a társadalmi demokratizmus szélesítéséről és erősítéséről beszélnek, ott majd mindig felbukkan a nyilvánosság kifejezése. Mi is ez a nyilvánosság? Általánosságban: a társadalmi érintkezés és a társadalmi közérzet egyik szervező elve, egyben mércéje, fokmérője. Megértése és felhasználása társadalmunk és saját társadalmi helyzetünk alaposabb megismeréséhez segíthet hozzá.

A nyilvánosság (a szó mai, fentebb jelzett értelmében) a 18. század végének, a 19. század elejének terméke. Történeti termék. Létrehozója a polgárság volt. Magába foglalta mindazokat a társadalmi szférákat, amelyek a társadalom és az állam között mint közvetítők helyezkedtek el. Ilyenek: a képviselet, a parlament, a politikai pártok, a sajátos társadalmi szervezetek, de ide sorolhatók azok a petíciók, beadványok-folyamodványok is, amelyeket az állampolgárok a „felső” állami vezetéshez, avagy az uralkodóhoz intéztek. A nyilvánosság ennyiben fórum, magába foglalta mindazokat a társadalmi helyzeteket, amelyekben a társadalom és az állam — nagyon leegyszerűsítve, a vezeték és a vezetők — „találkoztak” egymással. „Találkoztak”, abból a célból, hogy a társadalom egészére vagy egy részére vonatkozó politikai-gazdasági, avagy kulturális döntésekről konzultáljanak e döntések meghozatala előtt, vagy annak során.

Érdekes itt visszapillantunk, ugyanis ez a jelenség társadalomtörténetileg nézve vadonatúj volt. A nyilvánosság ettől eltérő és klasszikus számba menő modellje a görög városállamokban (a polisokban) valósult meg. Foglalkoztak ezzel a jelenséggel a marxizmus klasszikusai is, és rámutattak, hogy ebben az antik formációban a társadalmi élet és az államélet nem, vagy alig vált el egymástól. Az államélet gyakorlásában a görög polis teljes jogú tagjai valamennyien — tehát a rabszolgák kizárásával — együttesen vettek részt. Azt mondhatnánk így, hogy az állam problémáival való foglalkozás egybeesett az emberek magánügyleteivel, magán jellegű társadalmi érintkezéseivel, e kettő nem vált el egymástól. Az agórán (a fórumon) folytatott politizálás — avagy a politikai kérdéseket eldöntő csereszavazás (ugyanis cserépre írva szavaztak) — az emberek természetes, szerves hétköznapi tevékenységét jelentette.

A középkor már teljesen más nyilvánosság típust teremtett. Ez a nyilvánosság nem társadalmi terület. A feudális uralkodó kör nyilvános reprezentációját jelentette, az udvari életet, a maga összes ceremóniájával, jelvényével, előírásaival, társadalmi szokásaival, lovagi erényeivel és külsőségeivel. Ennek maradványai ma is megtalálhatók például az angol felsőház, vagy a francia akadémia ceremónikus megjelenési előírásaiban, illemszabályai-ban, a diplomáciai protokollban stb., az egyházak vagy a hadseregek sajátos viselkedési és érintkezési szokásaiban. A lényeg az, hogy ebben a nyilvánosság típusban a résztvevők saját magukon kívül senkit sem képviseltek, ezért beszélünk pusztán reprezentációról e nyilvánosság forma kapcsán.

A szó modern értelmében vett nyilvánosságnak a tőkés termelés túlsúlyra jutása volt az előfeltétele. Az árutermeles és piac világnak kialakulásával, ennek alapján jött létre először az ember, mint polgári magánszemély — akár mint árutu-

lajdonos, akár mint bér munkás —, elválasztva a politikai és az állam szférájától. Kialakult — ki kellett hogy alakuljon — ezért a közvetítések sorozata az ember — mint magánszemély, mint „civil” — és az állam között. Vagyis, kialakult a társadalmi nyilvánosság.

Mire szolgál ez a nyilvánosság? Összegyűjti és közvetíti az embernek — mint „polgári magánszemélynek” — óhajait, igényeit, céljait, szükségleteit és érdekeit az állam felé, és természetesen működik egy ellen-tes irányú folyamat is: az állam közli — közvetíti — a nyilvánosság szféráin keresztül a társadalommal, hogy melyek az ő szükségletei.

A mondottakból a nyilvánosság főfunkcióját röviden így lehet megfogalmazni: törekedni kell a közvélemény és az állami törvényhozás összhangba, de legalábbis összefüggésbe hozására. A nyilvánosság így módon minden olyan társadalmi fórumot magában foglal, ahol az egyén kapcsolatba kerülhet a társadalom igazgató-sával. A nyilvánosság „eredeti szándéka” szerint tehát nem más, mint a társadalmi jelenlétnek a biztosítása a társadalompolitikai döntések, általában a törvények meghozatalában. Történjen ez — mint túlnyomóan — képviselet útján, vagy más formákban.

Az elmúlt száz év története a kapitalista államokban olyan változásokat mutat, amelyeket a nyilvánosság szerkezetváltozása címszó alatt lehet összefoglalni. Itt két jelenséget kell kiemelni. Egyrészt nem szabad elfelejtenünk, hogy a nyilvánosság most vázolt formája egy társadalmi osztály, a burzsoázia uralmát alapozta meg. Másfelől ki kell emelni, hogy a nyilvánosság eredeti tartalmi jellemzői ellenkezőjükké csaptak át. Nem a közvélemény uralmának lehetőségét teremtette meg, hanem olyan szervvé vált, amelyeken keresztül a modern tőkés állam behatolt a polgári társadalom szférájába. Más szóval, a fenti modell csak addig volt igaz, amíg a gazdasági élet mentes maradt az állam beavatkozásától. A 19. század második felében azonban megindult az állami intervencionizmus (beavatkozás). A tőkés állam behatolása gazdasági téren, mint eszköz jelentkezett a folyamatok ellenőrzésére és kiegyensúlyozására, egészen a fogyasztási szféra befolyásolásáig. A tőkés állami beavatkozás termelte ki a manipulált — mesterségesen előállított és az emberi célkitűzéseket befolyásolni szándékozó — nyilvánosságot.

Szavakban a nyilvánosság révén játszódott le a fogyasztói közözség és stílusok kialakítása, az ízlés, a szokások, a gondolkodás, a politikai véleményformálás „kívülről” történő befolyásolása. Ennek eredményeképpen például a mai Amerikában az elnökválasztás nagyon hasonlatossá lett ahhoz, amikor az ember két fogpasztámarra között dönt. Azaz, a nyilvánosság fórumai segítségével a politikai döntések és alternatívák a társadalom elé — számos esetben —, mint reklámszerű publicitási alkalmak kerülnek, megszabadítva az érdemi információtól és alternatívától. E gyakorlati elen-pontjaként olyan szocialista közözségek jelölhetők meg, amelyeknek nem egyszerűen a politikai-társadalmi döntések utólagos igazolása vagy jóváhagyatása az értelme, hanem amelyek részt vesznek a döntésekben, képesek erre, és élnek minden erre szolgáló lehetőséggel.

Papp Zsolt

Mérlegben a vendéglátás

Gazdag tapasztalatok birtokában általában jó vélemények voltak az ellenőrző szervek az idei ünnepi hetekben a vendéglátásról, annak ellenére, hogy néhol fogyasztókat is feltártak. Ebben az időszakban nemcsak Szegedre, hanem egész Csongrád megyére kiterjedően folytatott vizsgálatot a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának közigazgatási bizottsága, karöltve a Kereskedelmi és Idegenforgalmi Bizottság aktivistáival. Részt vett a munkában a Kereskedelmi Felügyelőség és a Minőségellenőrző és Vegyvizsgáló Intézet. Sajnálatos, hogy a munkából kihagyták a KÖJAL-t, pedig nagyon is helye lett volna az ellenőrzésben.

A kereskedelem és a vendéglátás általában az idén is jól felkészült a megnövekedett kereslet kielégítésére. Elegendő árumennyiség állt a hazai fogyasztók rendelkezésére, s kielégítő ellátást kapott a Szegedre érkező hazai és külföldi vendég. Am a nagy számú ellenőrzés több olyan hiányosságot, mulasztást is felszínre hozott, amely korábban „átszaladt” a szűrő rostáján. Vizsgálták a fogyasztói árak helyes alkalmazását, ételek és italok minőségét. A számok önmagukért beszélnek: ellenőrztek 58 nyílt árusítású üzletet és 12 esetben találkozott meg nem tűrhető rendellenességgel. Kirívó szabálytalanságot talált az ellenőrzés néhány igen nagy forgalmú és idegenforgalmilag jelentős helyen működő vendéglőben, presszóban, halászcseréjében.

Kifogás alá esett például a Korzó presszóban a kávé minősége. A Bübös étteremben és büfében a rövid italokat mérték túlságosan szűken. Súlyhiánnyal mérték az ellenőrzés időszakában a konyakot és a bort a Kossuth halászcseréjében, az Alabárdos borozóban, az Utasellátó Marx téri pavilonjában. Ugyanilyen jelenséget tapasztaltak a Jékgumyhóban, az Éva presszóban és a Cuki cukrászdában. Fogyasztásra alkalmatlan élelmiszereket tároltak és kínáltak értékesítésre a Felsővárosi vendéglőben és az Utasellátó Marx téri pavilonjában. A tények alapján az ellenőrző szervek megtették a szükséges intézkedést szabálysértési eljárásra, vagy vállalati hatáskörbe utalták az elintézés módját.

Az ilyen széles körű ellenőrzés feltétlenül javít a vendéglátás színvonalán, már ami a jövőt illeti. Annyi bizonyos, hogy a kiszolgálás kulturáltságára az idén jóformán alig hangozott el kifogás, panasz, szemben a korábbi esztendő tapasztalataival. Sokszor elhangzott már, hogy a legátfogóbb külső ellenőrzések is akkor hatásosak, ha találkoznak a vállalat belső ellenőrzésével, ez esetben a Csongrád megyei Vendéglátó Vállalat ilyen jellegű munkálkodásával. A fogyasztók érdekének védelmét messzemenően szem előtt tartja a Csongrád megyei Vendéglátó Vállalat, s ezt a gyakorlatban is nyomon követhetjük. A vállalatnak nincs szüksége olyan „bevételekre”, amely vendégeink megkárosításából ered. A

vállalat igazgatójának az a következetes véleménye, hogy minden esetben és elsősorban üzleti vezetői felelősök azért, ha megtűrik, elnézik a szűk méretet, az áruk minőségének rontását, a helytelen számolást, a romlott áruk értékesítését stb.

A vendéglátásban a kiszolgálás kulturáltságát egyszerűen úgy bizonyították, hogy a vállalatok korábban fegyelmileg elbocsátott kiszolgálókat, úgynevezett időszakos pénzajászokat nem fogadták vissza, nem alkalmazták őket a legforgalmasabb nyári hónapokban sem. Számúzták a vendéglátásból a vendég zsebére számított, pedig a legforgalmasabb hónapokban igencsak szűken állt a vállalat munkaerővel, a megnövekedett feladatokhoz viszonyítva. Inkább váltalták a többet, a nehezebbet, de megőrizték a szegedi és a Csongrád megyei vendéglátás jó hírét, nevét.

L. F.

Acs S. Sándor felvétele

A szeged-felsővárosi első építési ütem területén, a József Attila sugárút mellett, lebontják a régi házakat, mindössze a néhány évvel ezelőtt elkészült négyemeletes házak maradtak meg. Melléjük újabb négy- és tízemeletes lakóházakat építenek. Képünkön: markológépekkel teherautóra rakják a felesleges építési törmelékeket. Háttérben Tarján 8-as ütemének egyik tízemeletes háza látható.

Kukorica-bemutató

A Gabonatermesztési Kutató Intézet szegedi kísérleti telepén kedden háromnapos kukoricabemutató kezdődött. Az ország minden részéből — főleg Csongrád, Békés, Bács, Szolnok, Tolna és Baranya megyéből — hívták meg termelőszoöveteket és állami gazdasági vezetőket, továbbá az iparszerű termelési rendszerek képviselőit. A három nap alatt előreláthatóan mintegy 300 szakembert fogadnak és kaulozolnak.

A bemutatóról és a hozzá kapcsolódó tanácskozásról dr. Magassy Dániel, az intézet igazgatóhelyettese egyebek között megállapította:

— A nemesítés, az új fajták előállítása a korszerű gazdálkodás két fő követelményéhez igazodik. Az egyik feladat az, hogy nagy hozamú, gépi betakarításra alkalmas hibridek álljanak rendelkezésre. A másik fő követelmény a koraiság.

A bolgár sajtóbizottság elnökének látogatása

A kormány Tájékoztatási Hivatalának meghívására Krum Vaszilev, a Bolgár Népköztársaság állami sajtóbizottságának elnöke szeptember 12–17-e között hazánkban tartózkodott és megbeszéléseket folytatott dr.

Várkonyi Péter államtitkárral a hivatalok közötti kapcsolatok továbbfejlesztéséről. Krum Vaszilevet fogadta Győri Imre, az MSZMP KB titkára és Huszár István miniszterelnök-helyettes.